

San: Rosary hti ai hte seng na san mayu ai hta Rosary hti akyu hpyi ai shata hpe shata man (5) hte Shata man(10) hta sha masat da ai kun kaga shata ni hta hpa majaw rosary hti shata hku n masat da kun? Shata pru Jau ginwang mile 10 kaw nga nna ya ten miwa mung yinjang kaw du nga ai **Yaku Balaw Soe Mai Sut** a ga san hpe htai ya na nngai.

Htai: Karai kasang gaw mahkra dang chye ai, mahkra hkum tsup ai, galoi mung hpring tup kabu pyaw ai wa rai nga ai hpe anhte kam sham ga ai re, chye na hkap la ga ai re. Raitim, Shi anhte hpe shi a hkum tsup ai hte ngwi pyaw lam jaw ya mayu ai.

Akyu hpyi ai gaw anhte Karai Kasang hte hku hkau nga lu na matu, Shi kaw na chyeju ni hpe hkam la lu na matu rai nga ai. Anhte akyu hpyi ai shaloi, Karai Kasang hte shaga lu ga ai; grau nna Karai Kasang anhte hte matut mahkai ai rai nga ai. Akyu hpyi dingyang rai yang, Karai Kasang hte hkrum matut lam grau ngang kang wa ai. Karai kasang hpan da ai shinggyim masha prat hku nga lu hkra shakut ai mung rai nga ai.

Shk. Kd. 1:1-3 hta anhte ni gara hku kabu pyaw lu na lam hpe tsun da nga ai. “N hkru ai masha ni a hpaji daw ai lam hpe ningdang ai ni, Yubak kap ai ni a kasi hta n hkan nang ai ni, Karai Kasang hpe jahpoi asawng ai ni hte rau n dung lawm ai ni gaw a nga ai. Shingrai na malai, dai madu a tara hpe madat mara nna, dai tara hpe shani shana sharin la ai ni gaw kabu gara ai hpe mu la nga ma ai. Shanhte gaw hka kau e tu nna, shi a aten hta asi si nhtawm alap mung n hkraw mat ai hpun ni hte bung nga ai. Shanhte galaw ai lam shagu awng dang nga ai.”

Rai yang, anhte hpa majaw Rosary hti ra a ta?

Kanu Nu Maria hkum nan Rosary hti na matu matsun da ai majaw rai nga ai. Rosary hti ai ngu ai gaw akyu hpyi htinglu htinglai hkam la ai lam rai nga ai. Wa Sarabyin San Yawhan Pawlu II shi a “Rosary of the Virgin Mary” ga baw ginlam hte ka dai ai encyclical laika hta Rosary hti ai gaw Vocal prayer, nsen shapraw nna hti ai, myit sumru nna hti ai rai nga ai; dai gaw Karai Kasang a lam anhte sung sung sumru lu na lam hpe jaw ya ai, ngu tsun da ai.

Rosary hti ai gaw chyum laika hta na Kabu Gara Shiga hte maren myit sumru akyu hpyi ai mung rai nga ai. Chyum Laika hta na shaw la da ai akyu hpyi ga rai nga ai; Chyum laika hta na mungsung lam ni hpe shaw la nna sumru akyu hpyi ai rai nga ai.

Kahtawlik Nawku Hpung gaw akyu hpyi yaw shada lam hpe shata shagu hta masat da ai lam nga ai re. Traditional ngu ai moi nawku hpung a jiwoi jiwa kaw na galaw hkrat wa ai yaw shada akyu hpyi shata masat nga ai zawn, aten hte masa hta hkan nna sak hkrung woi awn nga ai Wa Sarabyin hte hpung woi ni e masat da ya ai akyu hpyi yaw shada shata masat ai mung galaw mai ai hpe mu lu ga ai. Daining 2021 shaning na akyu hpyi yaw shada shata hpe Wa Sarabyin Francis masat da ya ai hpe shawng de shiga ni hta ndau ya lai wa saga ai.

October shata hpe Rosary hti shata hku nawku hpung labau hta masat galaw lai wa ma ai gaw ya du hkra rai nga ai. October shata hta “the Feast of Our Lady of the Rosary” Rosary a Nu Maria poi hpe galaw ga ai (Oct 7). Ndai shata gaw Rosary hti shata masat ai htap htuk dik hku nawku hpung labau hta masam maram masat da ai rai nga ai. Hpa majaw October shata hpe she Rosary shata ngu masat da ai rai, ngu ai hte seng nna, Saradaw Daniel Mueggenborg htai da ai hte maren nga yang, “Our Laday of the Rosary” Rosary a Nu Maria poi hpe October shata praw 7 ya shani, shaning shagu galaw ga ai majaw re ngu htai da

nga ai. Grau hkawn hkrang hkra labau hpe bai sagawn yu yang, tsaban 16 aten makam n bung ai, the Islamic Ottoman Empire, hkawhkam up ai mungdan gaw Kahtawlik mungdan ni nga ai Sinna Europe dan Western Europe hpe gasat zing la ma ai. Dai h pang dingda Europe dan “Southern Europe hpe gasat zing la na matu hka sanghpaw ni hte rawt wa ma ai.

Wa Sarabyin Pius V gaw dai hpyen ni hpe tai gasat na “the Holy League” hpyen hpung hpe hpaw ninghtan dat nna Ottoman Turks hka hpyendap hpung ni hpe hkap shing dang gasat ma ai.

Dai Wa Sarabyin Pius V hpaw da ai “the Holy League” hpyen hpung ni gaw, 1571, October 7 ya shani, the Mediterranean, Adriatic hte Aegean panglai ni hpe gasat dang la ma ai.

Dai zawn gasat dang la lu ai gaw mau hpa kaba rai nga ai. Wa Sarabyin a hpyan hpung ni hte laknak n law ai. Shanhte a hpyen hpung ni gaw masha n-gun, ladat n-gun, laknak n-gun yawng grau kaba ma ai.

Raitim, Wa Sarabyin Pius V gaw Roma kaw ngam nga ai nawku hpung masha ni hte hpye gasat ai ni yawng hpe Rosary hti akyu hpyi na matu lam matsun woi galaw lai wa ai.

Roma kaw nga yang shani shagu masha hpawng de, lam hkawm, Rosary hti akyu hpyi ai lam galaw ma ai. Dai gaw October shata hta madung rai nga ai. Kaja wa mung hpyen hpung ni hpe October 7 ya shani dang manga kau lu ma ai.

Dai majaw mung Wa Sarabyin Pius V gaw October 7 hpe Awng dang lam a Kanu Nu Maria “Our Lady of Victory” ngu masat dingsat dat ai rai nga ai. Shaning gade nna yang “Our Lady of the Rosary” “Rosary a Nu Maria” ngu grau chye na hkawn hkrang wa ma ai hte akyu hpyi lu na matu yaw shada let ga baw ginlam hpe shatsawm jahtuk la ma ai labau nga nga ai.

Rosary hti hpang ai lam hte seng nna gaw tsaban 13 aten kaw nna San Dominic e hpang woi wa ai rai nna, tsaban 16 aten hta San Pra ai Peter Canisius kawm “Chyoi Pra ai maria, Karai a Kanu, ya mung, si na aten hta mung, anhte shut hpyit ai ni a matu akyu ara hpyi ya rit,” ngu ai akyu hpyi ga hpe jat bang ai re lam chye lu ai.

Ndai akyu hpyi ga hpe 1566 shaing Council of Trent kawm masat shapraw ai “Catechism of Council of Trent” tara laika buk hpe htuk shapraw hpang ai re lam mung chye lu ai.

Akyu hpyi ga hpe Chyum daw Lk 1:28 hte 1: 42 kaw na shaw la ai rai nga ai.

May shata gaw Kanu Nu Maria a Shata “Month of Mary” ngu Nawku hpung kawm masat da ai rai nga ai. Wa Sarabyin Pius XII kawm 1954 shani hta, May 31 ya shani hpe “Queenship of Mary” Hkawhkam Jan Nu Maria, nhtoi hpe masat lai wa ai rai nga ai.

Raitim, Ya aten hta gaw May 31 ya shani hpe “Visitation of Mary” Chyoi Pra ai Nu Maria Kana Elizabeth hpe sa kawan yu ai poi nhtoi ngu bai masat lai da ma ai hpe mu lu ga ai.

“The Queenship of Mary”, Hkawahkam Jan Nu Maria poi hpe gaw August 22 de htawt sit da sai rai nga ai. Nawku hpung kawm shapraw da ai “the Church’s enchiridion of Indulgences” laika buk hta Nu Maria hpe hkungga shakawn Rosary hti akyu hpyi htinglu htinglai ai a marang e mung Indulgences chyeju hkam la lam nga ai ngu lawm nga ai.

May shata hpe “a Marian month/ the month of Mary” Maria a shata ngu 1917, May 13 ya shani Fatima kaw Nu Maria dan pru ai hpang masat da lai wa ai rai nga ai.

“Medieval times” lapran prat ni hta May 1 ya shani kaw nna May htum shani du hkra nhtoi 30 ya Nu Maria hpe hkungga shakawn akyu hpyi htinglu htinglai lam galaw lai wa ma ai

lam hpe “tradition of Tricesimum, shing n rai, thirty-day devotion to Mary” ngu shamyng ma ai. Dai aten hta shara n kau ni hta August 15-September 14 laman hpe “Lady Month” ngu shamyng ma ai.

Ndai zawn Maria shata ngu shamyng shaga masat da ai a yaw shada ai gaw dai masat da ai aten laman Maria a lam hpe madung da sumru let shi hpe laksanakan hkungga shagrau akyu hpyi htinglai lu na matu rai nga ai. Bai Maria a kasi ningli hpe hkan galaw shatup lu na matu mung rai nga ai.

H pang daw de masa lam hpe maram yu ai shaloi, Maria hpe hkungga shakawn akyu hpyi htinglu htinglai ai hpe May shata hta madung galaw ai shara hte masha law malawng re ai majaw May shata hpe sha laksanakan masat hpang wa ai rai nga ai.

May shata hte October shata hta Nu Maria kaw Rosary hti akyu hpyi htinglu htinglai ai shata ngu masat da ai hta, prat hta hkan nna, shing n rai shaning hta hkan nna, yaw shada lam ni gaw shai hkat chye ai hpe gaw anhte dum chye da ra ga ai. Bai buga ginra, Saradaw ginwang hta hkan nna mung akyu hpyi yaw shada lam hpe masat da mai nga ai. Nawku Hpung ting hte seng ai hpe gaw Wa Sarabyin kaw n dau ya ai rai nga ai. Mungdan hte seng ai hpe gaw dai mungdan na Saradaw hpawng kaw nna masat da ya ai rai nga ai. Tinang a Saradaw Ginwang hta gaw dai ginwang up Saradaw e masat dat ya ai rai nga ai.

2021 shaning hta May shata hpe “Marathon of Prayer” ngu ai ga baw ginlam hte Covid-19 tsin-yam hkoi myit mat u ga matu yaw shada let shani shagu Rosary hti akyu hpyi ai hpe live shapoi let nawku hpung masha yawng shang lawm Rosary hti akyu hpyi na matu Wa Sarabyin Francis masat lai wa sai rai nga ai. October shata a akyu hpyi yaw shada lam gaw kashin kamun hkam la sai nawku hpung masha yawng gaw sasana majan je ai magam hta Kabu Gara Shiga sakse tai ai prat hte ashawng ashara shang lawm lu mu ga matu yaw shada nna Rosary hti akyu hpyi na hpe saw shaga da ai rai nga ai. Shaning tup na shata shagu a akyu hpyi yaw shada lam hpe shaning ningnan hpang ai kaw nna nan masat ndau da ya sai rai nga ai.

Dai majaw anhte Kahtawlik nawku hpung hta shawng na Hkristan ni woi galaw wa ai labau hte maren galaw ai nawku daw jau ladaw ni, poi masat dingsat ni, shata masat dingsat ni a yaw shada akyu hpyi lam ni nga nga sai rai nna, dai shaning ladaw ni hta hkan nna mung akyu hpyi yaw shada lam ni hpe masat da mai ai hpe mu lu ga ai. Dai zawn re ai majaw Nu Maria a shata hpe May shata hte October shata hpe masat da ya ai rai nga ai. Raitim, hpu nau wa tsun ai hte maren dai masat da ai hta lai nna kaga shata ni hta mung rosary hti akyu hpyi ai lam ni, Novena akyu hpyi ai lam ni hpe mai galaw nga ai. Mai kaja lam ni galaw ai hpe Nawku hpung gaw galoi mung pat shingdan ya ai lam n nga ai; n-gun jaw madi shadaw ai lam sha nga ai. Hpu nau wa san ai ga san hpe ndai hte mi hte htai ya dat lu nngai.

By Fr. Patrick Gawmaw Hkawng Yae

#rvakachinservice